

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ : ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ)

ΤΑΞΗ / ΤΜΗΜΑ : Β ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥ : ΜΑΪΟΥ 2024

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ : 4

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ : 3 ΩΡΕΣ

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισώνα,

Αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἢ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τ' αὐτήν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. φιλοσοφητέον ἄρ' ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσὶν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δ' αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεροι δ' αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέρας ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὄλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσιν καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

Παρατηρήσεις

A1. α. «...αὐτοῖς»: Σε ποιες λέξεις του αρχαίου κειμένου αναφέρεται ἡ αντωνυμία «αὐτοῖς»; **Μονάδες 2**

β. «...ἐν αἷς»: Σε ποιες λέξεις του αρχαίου κειμένου αναφέρεται ἡ αντωνυμία «αἷς»; **Μονάδες 2**

A2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τὸν ἀριθμὸ που ἀντιστοιχεῖ σε κάθε μία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους λόγου καὶ δίπλα σε αὐτὸν τὴ λέξη «Σωστό», ἀν εἶναι σωστή, ἢ τὴ λέξη «Λάθος», ἀν εἶναι λανθασμένη, με βάση τὸ ἀρχαῖο κείμενο (μονάδες 3), καὶ νὰ τεκμηριώσετε κάθε ἀπάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του ἀρχαίου κειμένου που τὴν ἐπιβεβαιώνουν. **Μονάδες 3**

α. Ἡ ἀπρεπὴς χρῆσις τοῦ σώματος ἀπομακρύνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ φυσικὸ του προορισμό.

β. Ἡ ἀπόκτησις τῆς γνώσης (ἐπιστήμης) εἶναι ὑψιστὸς στόχος τοῦ ἀνθρώπου.

γ. Η αρμονία της φύσης καθοδηγεί τον επιτακτικό ρόλο της φιλοσοφίας.

Μονάδες 10

B1. Να αναλύσετε τον πρώτο συλλογισμό του Αριστοτέλη στην προσπάθειά του να αποδείξει την άποψη ότι πρέπει να ασχολούμαστε με τη φιλοσοφία. Ποιο θεωρεί ότι είναι το διττό όφελος που θα αποκομίσει ο άνθρωπος από την ενασχόλησή του με τη φιλοσοφία; Με ποιο εκφραστικό μέσο ενισχύει τον συλλογισμό του στο χωρίο «δεῖ τοῖνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τ' αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως» ;

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις φράσεις της Στήλης Α του παρακάτω πίνακα και δίπλα σε αυτόν το γράμμα της λέξης ή φράσης από τη Στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

Στήλη Α

Στήλη Β

1. Κατά την πρώτη περίοδο της φιλοσοφικής του δραστηριότητας ο Αριστοτέλης ήταν

α. απόλυτος

β. διαλλακτικός

γ. ήρεμος στοχαστής

α. στην Αθήνα

2. Στα 350 π. Χ. Ο Αριστοτέλης βρίσκεται

β. στα Στάγειρα

γ. στη Χαλκιδική

α. Στην Ακαδημία

3. Το κυρίως μέρος των «Μετά φυσικά», ο Αριστοτέλης το γράφει, όταν διδάσκει

β. Στο Λύκειο

γ. Στον Περίπατο

α. Εύδοξος

4. Ενέργειες για τη διαφύλαξη της διδασκαλίας του Αριστοτέλη έκανε ο

β. Θεόφραστος

γ. Ερμίας

α. 328 π. Χ.

5. Ο Αριστοτέλης αισθάνθηκε ότι η ζωή του κινδυνεύει στα

β. 322 π. Χ.

γ. 323 π. Χ.

Μονάδες 10

B4. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις λέξεις της Στήλης Α του παρακάτω πίνακα και δίπλα σε αυτόν το γράμμα της πρότασης από τη Στήλη Β που αντιστοιχεί στην ορθή σημασία της λέξης, σύμφωνα με το κείμενο του Αριστοτέλη.

Στήλη Α

Στήλη Β

1. άπεργάζεται	α. μηχανεύεται
	β. παράγει
2. τής έπιστήμης	α. το σύνολο των επιστημών
	β. η ακριβής γνώση
3. άγαθόν	α. σκοπός
	β. αξία
4. έπιτακτικήν	α. επιβεβλημένη
	β. κελευστική
5. άναμάρτητον	α. αλάνθαστη
	β. αναμάρτητη

β. Να γράψετε μία περίοδο λόγου με καθεμία από τις λέξεις της Στήλης Α του παραπάνω πίνακα. Να χρησιμοποιήσετε την κάθε λέξη με διαφορετική σημασία από εκείνη που της δίνει ο Αριστοτέλης στο αρχαίο κείμενο. Οι λέξεις πρέπει να είναι στο ίδιο μέρος του λόγου και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιονδήποτε γραμματικό τύπο. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

B5. Αφού μελετήσετε το παρακάτω μεταφρασμένο απόσπασμα από το έργο «Οι ερωτήσεις της ζωής» του Φερνάντο Σαμπατέρ και το απόσπασμα από τον «Προτρεπτικό προς Θεμισώνα», που σας δόθηκε, να συσχετίσετε τις απόψεις: α. του Φερνάντο Σαμπατέρ (μονάδες 5) και β. του Αριστοτέλη (μονάδες 5) για τη σχέση της φιλοσοφίας με τις άλλες επιστήμες.

Παράλληλο κείμενο

Στο έργο του «Οι ερωτήσεις της ζωής», ο Φερνάντο Σαμπατέρ, αναφέρεται στην αξία της φιλοσοφίας.

«Είναι γεγονός ότι στην αρχή επιστήμη και φιλοσοφία ήταν ενωμένες και μονάχα με το πέρασμα των αιώνων η φυσική, η χημεία, η αστρονομία ή η ψυχολογία απέκτησαν σιγά σιγά την ανεξαρτησία τους από την κοινή φιλοσοφική μήτρα.

Σήμερα οι επιστήμες φιλοδοξούν να μας εξηγήσουν πώς είναι φτιαγμένος ο κόσμος γύρω μας και πώς λειτουργεί, ενώ η φιλοσοφία ενδιαφέρεται κυρίως για τη σημασία που έχει ο κόσμος για μας.

Η επιστήμη, για οποιοδήποτε θέμα κι αν μιλήσει, υιοθετεί την απρόσωπη οπτική γωνία (ακόμα κι όταν ερευνά τον ίδιο τον άνθρωπο!), ενώ η φιλοσοφία έχει πάντοτε υπόψη της ότι η γνώση έχει αναγκαστικά ένα υποκείμενο: τον άνθρωπο-πρωταγωνιστή.

Η επιστήμη επιδιώκει να γνωρίσει αυτό που υπάρχει κι αυτό που συμβαίνει. Η φιλοσοφία μελετά το πώς μας επηρεάζει αυτό που υπάρχει κι αυτό που γνωρίζουμε ότι συμβαίνει.

Η επιστήμη πολλαπλασιάζει τις προοπτικές και τις περιοχές της γνώσης, που σημαίνει ότι τεμαχίζει και εξειδικεύει τη γνώση. Η φιλοσοφία πασχίζει να συσχετίσει το καθετί με όλα τα υπόλοιπα, προσπαθεί να συγκεντρώσει το σύνολο των γνώσεων σ' ένα κοινό θεωρητικό πλαίσιο, ικανό να υπερβεί την πολυμορφία αυτής της ενιαίας και αδιαίρετης περιπέτειας που είναι η σκέψη ή, μ' άλλα λόγια, η ανθρώπινη ύπαρξη. [...]

Η επιστήμη αναζητεί γνώσεις και όχι απλές εικασίες. Η φιλοσοφία θέλει να μάθει τη σημασία που έχουν για μας οι γνώσεις μας στο σύνολό τους, και μάλιστα αν είναι γνώσεις πραγματικές ή μεταμφιεσμένη άγνοια! Γιατί η φιλοσοφία συνηθίζει να προβληματίζεται για ζητήματα που οι επιστήμονες (και φυσικά και ο απλός κόσμος) θεωρούν δεδομένα ή προφανή».

(Φερνάντο Σαμπατέρ, Οι ερωτήσεις της ζωής, μτφρ. Κ. Φιλιππίδης, εκδ. Αίολος, Αθήνα 2003, σ. 21)

Μονάδες 10

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

σας